



Wegwijzer THUIS IN TAAL

Hoe de zeven stappen in praktijk te brengen

1 VERKEN DE TAALOMGEVING THUIS VAN KINDEREN	WAAROM DEZE STAP?	WELKE INTERVENTIES ZET JE IN?	WAT DOE JE HIERMEE?	WAT LEVERT DEZE STAP OP?
2 BETREK OUDERS EN COLLEGA'S IN PROE- DURES OM PARTNER- SCHAPEN AAN TE GAAN TER ONDERSTEUNING VAN DE TAALONTWIK- KELING VAN KINDEREN	<ul style="list-style-type: none"> Voor de samenwerking tussen ouders en school is voortdurend wisselwerking nodig. Door middel van die wisselwerking kun je elkaars rol erkennen en samen het kind ondersteunen. Door een vaste routine aan te brengen in het contact tussen jou en de ouder ontstaat een basis voor de benodigde samenwerking. Veel leraren en ouders missen deze vaste routine in de samenwerking. 	<ul style="list-style-type: none"> Gebruik de <i>checklists</i> om de <i>achtergronden van ouders</i> en de <i>ouder-kind interactie</i> te verkennen. Gebruik de <i>checklists</i> niet als gesprekslijst met ouders. Neem de tijd om de taalomgeving thuis te leren kennen, ook tijdens informele ontmoetingen met ouders. Benut bij het invullen informatie die al beschikbaar is, bijvoorbeeld vanuit de inschrijving, administratie en de medewerker ouderbetrokkenheid. Gebruik de <i>checklists</i> om de taalomgeving te verkennen als groeidossier: ga steeds de stappen af en kom weer terug bij het dossier dat groeit met inzichten. 	<ul style="list-style-type: none"> Wees je bewust van het belang van aansluiten bij de taalomgeving thuis, van het creëren van bewustwording bij ouders en draag bij aan het ontwikkelen van een gezamenlijke visie. Analyseer de verzamelde informatie, zoals het opleidingsniveau, signalen van laaggeletterdheid en de kwaliteit en kwantiteit van ouder-kind interactie. Vorm op basis daarvan per kind in je groep een beeld van de taalomgeving thuis. Noteer welke ouders extra ondersteuning bij taalstimulering nodig hebben. 	<ul style="list-style-type: none"> Je bent je meer bewust van de kennis en vaardigheden van ouders en maakt ouders bewust van het belang van de taalomgeving thuis. Door de taalomgeving thuis beter te kennen kun je de activiteiten op school beter verbinden met de thuisomgeving. Je weet welke ouders extra ondersteuning bij taalstimulering nodig hebben.
3 BOUW WEDERKERIGE RELATIES OP MET ALLE OUDERS	<ul style="list-style-type: none"> Wanneer ouders vertrouwen ervaren zorgt dat voor een fijne wisselwerking tussen jou en de ouder. Omgekeerd zorgt een fijne wisselwerking met ouders voor dat vertrouwen. Door goede wederkerige relaties met ouders kun je verwachtingen tussen school en thuis beter afstemmen met de ouder. Hiermee kunnen jullie het kind samen beter ondersteunen. Veel leraren en ouders missen deze wederkerigheid in de samenwerking waardoor het lastig is samen de ontwikkeling van het kind te ondersteunen. 	<ul style="list-style-type: none"> Heb een open houding, toon oprechte interesse en probeer vooroordelen te vermijden. Spreek positief over het kind en de ouders. Pas in gesprekken met ouders wederkerige gesprekstechnieken toe (zie <i>Voorbeeldgesprekken met ouders</i>). Stel niet alleen vragen, maar vertel ook ervaringen vanuit jezelf. Geef ouders inzicht in wat kinderen op school leren. Vraag met belangstelling door op wat kinderen en ouders thuis doen. Geef inzicht in wat er gebeurt in de klas. Nodig ouders uit en laat voorbeelden zien of stuur foto's en filmpjes. Laat zien wat kinderen leren en doen en laat zien waarom, bijvoorbeeld met kijkochtenden. Nodig ouders en kinderen uit om over hun taalomgeving thuis te vertellen en deze te laten zien. Ga bij voorkeur op huisbezoek. 	<ul style="list-style-type: none"> Communiqueer steeds op basis van wederkerigheid en geef ouders inzicht in de schoolsituatie van hun kind waardoor ouders het leren van hun kind beter begrijpen. Verdiep je in de thuissituatie waardoor je het kind en de ouders beter kunt begrijpen. Zorg voor aanknopingspunten voor samenwerking om samen met de ouder de taalontwikkeling van het kind te ondersteunen. 	<ul style="list-style-type: none"> Je hebt een vertrouwensband met ouders en sterke relaties met ouders. Jij en de ouder zijn positief over de samenwerking. Jullie ondersteunen samen de kinderen vanuit gedeelde verwachtingen.
4 ORGANISEER WEKELIJKS OUDER-KIND ACTIVITEITEN IN DE KLAS, PASSEND BIJ DE BEHOEFTE EN MOGELIJKHEDEN VAN LAAGOPGELEIDE OUDERS (MET GEBRUIK VAN STAP 1-3)	<ul style="list-style-type: none"> In laagopgeleide gezinnen reageren ouders doorgaans minder sensitief op hun kind. Ook wordt er minder taal gebruikt en is de kwaliteit van taal minder in vergelijking met hoger opgeleide gezinnen. Weinig laagopgeleide ouders hebben kennis en ervaring met interacties die taal stimuleren. Door ouders ervaringen op te helpen doen met stimulerende interacties kun je ouders vertrouwd maken met dergelijke taalstimulerende activiteiten en een taalrijke thuisomgeving ondersteunen. Veel ouders voelen zich onzeker bij de activiteiten die leraren organiseren en hebben het gevoel niet te kunnen voldoen aan de verwachtingen. 	<ul style="list-style-type: none"> Organiseer wekelijks ouder-kind activiteiten op een vaste dag. Vraag hierbij ondersteuning van collega's en/of studenten, liefst personen die talen spreken van kinderen en ouders op de groep. Ontwerp ouder-kind activiteiten op maat, gebruikmakend van de <i>checklist ouder-kind activiteit</i>, zodat deze uitvoerbaar en stimulerend zijn voor ouders met de minste voorkennis. Gebruik daarbij kennis die je hebt opgedaan over de taalomgeving thuis. Help kinderen hun ouders uit te nodigen. Juist door het enthousiasme van het kind ervaren ouders het belang van hun aanwezigheid. Introduceer één ouder-kind activiteit per keer voor alle ouders en kinderen in de groep. Laat hierbij zien hoe je zelf praat met kinderen tijdens de activiteit (<i>modellen</i>) en laat ieder ouder-kind paar de activiteit uitvoeren. Ouders kunnen zo van jou en van elkaar leren. Stimuleer dat ouders en kinderen praten in de taal die zij het beste beheersen. Vraag ervaringen terug van ouders en kinderen. 	<ul style="list-style-type: none"> Werk samen met ouder en kind tijdens de ouder-kind activiteit en help zo ouders ervaringen opdoen met gesprekken zodat zij thuis raken in interacties. Gebruik de ouder-kind activiteiten om meer inzicht te krijgen in de kwantiteit en kwaliteit van de interacties tussen ouder en kind. Leer zelf van observaties en ervaringen die je hoort van ouders en kinderen, zodat je beter kunt aansluiten bij hun behoeften en kennis. Help ouders drempels te overwinnen door steeds voorbeelden te laten zien van hoe de activiteit uitgevoerd kan worden. Gebruik de activiteiten om ouders te stimuleren ook thuis de taalontwikkeling van hun kind te stimuleren. Vergroot bij anderstalige gezinnen de waardering van ouder en kind voor hun moedertaal en help hen die in te zetten. 	<ul style="list-style-type: none"> Ouder en kind ervaren gesprekken waar zij plezier aan beleven. Je ziet hoe ouders en kinderen met elkaar in gesprek gaan. Je krijgt zo diepgaande kennis over de kwaliteit van de interactie bij ouders en kinderen in je groep. Je kunt met dit inzicht ouder-kind activiteiten bedenken die goed aansluiten bij de voorkennis en de behoeften van ouders en kinderen. De interactie tussen ouder en kind wordt gestimuleerd. Dit geeft aanknopingspunten voor in de thuissituatie, passend bij de taalomgeving en de moedertaal van het gezin.
5 STIMULEER DE ROLONTWIKKELING BIJ OUDERS	<ul style="list-style-type: none"> Ouders hebben een belangrijke rol in de taalontwikkeling van hun kind. Veel laagopgeleide ouders zijn hiermee niet bekend. Veel ouders zijn niet bekend met strategieën die de taalontwikkeling van hun kind stimuleren. Deze strategieën kunnen ouders helpen om aan te sluiten bij de ontwikkelingsfase en leeftijd van hun kind. Ouders die hier niet mee bekend zijn kunnen zich onzeker voelen. Dit kan ook komen door negatieve ervaringen. Hierdoor kunnen ouders zich terughoudend opstellen. Met name ouders met minder Nederlandstalige spreekvaardigheid kunnen bang zijn dat ze tekortschieten in hun rol. 	<ul style="list-style-type: none"> Voer gesprekken met ouders over het belang van de taalontwikkeling van kinderen, bijvoorbeeld al bij de kennismaking. Maak duidelijk welke rol de school heeft en wat de rol van ouders thuis kan zijn. Geef hierover informeel achtergrondinformatie door bijvoorbeeld het laten zien van filmpjes van gesprekken tussen ouders en kinderen. Doe dit eventueel samen met de medewerker ouderbetrokkenheid tijdens een koffiemoment. Bied ouders strategieën aan om de taal van hun kind te stimuleren, zoals hoe zij de regie van het gesprek aan het kind kunnen geven en beurten kunnen wisselen volgens de tool <i>Blij(f) praten</i>. Herhaal regelmatig waarom de rol van ouders zo belangrijk is. Benoem dat die rol in een andere moedertaal net zo belangrijk is als in het Nederlands. 	<ul style="list-style-type: none"> Werk samen met ouder en kind en vergroot de kennis en ervaring van ouders over hun rol tijdens concrete ervaringen met hun kind. Doe dat steeds in wisselwerking met ouders samen met hun kind, zodat zij zich in staat voelen die rol in de taalstimulering op te pakken, zoals ook besproken werd in stap 3. Neem belemmeringen weg bij ouders door te laten zien hoe kinderen reageren op de interactie en dat kinderen daartoe in staat zijn als zij die ruimte krijgen. Help ouders met een andere moedertaal zien hoe kinderen hun eerste en tweede taal kunnen gebruiken, door tijdens de interactie de moedertaal consequent in te zetten en te waarderen. Draag bij aan het zelfvertrouwen van ouders door successen te benoemen die je ziet in de interactie tussen ouders en kinderen. 	<ul style="list-style-type: none"> Jij en de ouders hebben afgestemde verwachtingen over ieders rol in de taalontwikkeling van kinderen. Ouders ervaren dat zij kunnen voldoen aan verwachtingen en voelen zich een gelijkwaardige partner. Ouders beschikken over de kennis en ervaring die benodigd is om de rol in de taalstimulering verder te ontwikkelen.
6 GEEF PRIORITEIT AAN HET GEBRUIK VAN TAAL	<ul style="list-style-type: none"> Kinderen ontwikkelen veel taal in de thuisomgeving als zij al jong in talige interacties worden betrokken vanuit een positieve benadering. Veel ouders gebruiken taal om kinderen opdrachten te geven. Zij zijn niet gewend om gesprekken te voeren waarin geen resultaat vooropstaat. Deze interacties kunnen de taalruimte en taalontwikkeling van kinderen belemmeren. Ouders met minder opleiding en/of minder Nederlandstalige spreekvaardigheid leggen soms te veel focus op hoe het kind de Nederlandse taal kan verwerven. Zij richten zich minder op de rijkdom die het gebruik van hun moedertaal kan opleveren. 	<ul style="list-style-type: none"> Zet zelf steeds het gesprek centraal in het contact met het kind en focus niet op een eindresultaat. Geef steeds positieve feedback naar kinderen. Laat zien hoe ouders prioriteit kunnen geven aan het gebruik van taal en minder kunnen sturen op resultaat of op iets aanleren aan hun kind. Bied ouders strategieën aan om de taal van hun kind te stimuleren, zoals het stellen van vragen, het benoemen van gedrag en het gebruik van scaffolding volgens de tool <i>Blij(f) praten</i>. Maak gebruik van herhaling om ouders te helpen de strategieën eigen te maken. Zorg voor activiteiten die ouder en kind kunnen uitvoeren in de taal die zij het beste beheersen en daar trots op kunnen zijn. Geef geen rijtjes met woorden mee. Deze sturen juist aan op resultaatgerichte interacties. Daarmee kunnen ze een tegengesteld effect hebben. Gebruik liever filmpjes die voorbeelden geven van dialogen tijdens situaties thuis, zoals tafel dekken en boodschappen doen en verwerk hierin woorden die relevant zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> Werk samen met ouder en kind en geef samen met de ouder voorrang aan het praten tijdens ouder-kind activiteiten. Doe dat steeds in wisselwerking met ouders zodat zij zich in staat voelen vragen te stellen en andere strategieën te gebruiken, zoals ook besproken werd in stap 3. Neem belemmeringen weg bij ouders door voor te doen hoe je de strategieën toepast en hoe je kinderen positieve feedback kunt geven. Zet hierbij consequent de moedertaal in en waardeer die. Draag bij aan het zelfvertrouwen van ouders door successen te benoemen die je ziet in de ruimte die ouders aan hun kind geven voor taal. 	<ul style="list-style-type: none"> Jij en de ouders geven kinderen dezelfde voorbeelden en ruimte om de taal van kinderen uit te breiden. Zo verbinden jullie rollen op school en thuis met elkaar. Kinderen doen succeservaringen op met het aangaan van gesprekken met volwassenen. Dit geeft hen zelfvertrouwen en ze ontwikkelen op een plezierige wijze woordenschat.
7 BREID DE TAAL VAN KINDEREN UIT	<ul style="list-style-type: none"> Veel kinderen worden al jong voorbereid op het ontwikkelen van geletterdheid door het gebruik van een rijke woordenschat en abstracte taal in de thuisomgeving. Veel kinderen in laagopgeleide gezinnen krijgen minder woorden en minder moeilijke taal aangeboden. Hierdoor ontwikkelen zij een kleinere woordenschat. Ook ontwikkelen zij vaak minder abstracte taal: ze gebruiken minder taal buiten het hier en nu. Hierdoor hebben zij meer moeite met het omgaan met abstracte taal, wat een voorwaarde is voor het leren lezen en schrijven. Hun ouders zijn vaak minder thuis in het uitbreiden van de taal van hun kind door het gebruik van veel woorden en abstracte taal. 	<ul style="list-style-type: none"> Gebruik zelf steeds strategieën die helpen taal van kinderen uit te breiden. Help ouders ook met het gebruiken van meer taal en abstracte taal. Bied ouders strategieën aan om de taal van hun kind te stimuleren, zoals het uitbreiden van een zin van een kind en het praten buiten het hier en nu volgens de tool <i>Blij(f) praten</i>. Zorg voor activiteiten die ouder en kind kunnen uitvoeren in de taal die zij het beste beheersen en daar trots op kunnen zijn. Help ouders om taal uit te breiden op een positieve manier: zorg dat het verlenen in het gesprek gebeurt en dat het kind niet gecorrigeerd wordt. 	<ul style="list-style-type: none"> Werk samen met ouder en kind en breid samen met de ouder de taal van het kind uit tijdens ouder-kind activiteiten. Doe dat steeds in wisselwerking met ouders zodat zij zich in staat voelen meer woorden en abstracte taal te gebruiken, zoals ook besproken werd in stap 3. Neem belemmeringen weg bij ouders door voor te doen hoe je de strategieën toepast en hoe je kinderen steeds positieve feedback kunt geven. Zet hierbij consequent de moedertaal in en waardeer die. Draag bij aan het zelfvertrouwen van ouders door successen te benoemen die je ziet als zij de taal van hun kind uitbreiden. 	<ul style="list-style-type: none"> Jij en de ouders geven kinderen dezelfde voorbeelden en ruimte om de taal van kinderen uit te breiden. Zo verbinden jullie rollen op school en thuis met elkaar waardoor het kind ondersteund wordt. Kinderen ontwikkelen meer woordenschat tijdens informele gesprekken met volwassenen op school en leren omgaan met abstract taalgebruik. Hierdoor zijn zij op een later moment beter voorbereid op het leren lezen en schrijven.